

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

5 februari 1997

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw Vera Dua c.s. –

betreffende de instelling van een certificaat voor duurzaam bosbeheer

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Algemene problematiek van duurzaam bosbeheer

De vernietiging van het tropische regenwoud wordt al geruime tijd erkend als een belangrijk mondiaal milieuprobleem. Op de UNCED-conferentie in Rio was duurzaam bosbeheer een belangrijk thema, maar er werden alleen vage conclusies getrokken omdat er geen consensus was over de wijze waarop dat kan worden gerealiseerd. De derdewereldlanden wilden garanties dat zij niet de dupe zouden zijn van het streven naar ecologisch verantwoord bosbeheer.

Ondertussen gaat de ontbossing in de tropen ongestoord verder. Volgens de FAO is de jaarlijkse ontbossingsindex in tropische landen gestegen van 15,4 miljoen ha in 1980 tot 17 miljoen ha in 1990. Vooral in de Zuidoost-Aziatische landen verdwijnt het bos in een razendsnel tempo.

Duurzaam bosbeheer is ook in Europa niet algemeen gangbaar. De ontbossing is in de meeste Westerse landen een minder groot probleem dan in de tropen omdat de bosoppervlakte dikwijls al teruggebracht is tot minieme proporties (bijvoorbeeld Vlaanderen : 8 %). Hier is er vooral een kwalitatief probleem : oude en ecologisch waardevolle bossen worden nog steeds omgezet in ecologisch minderwaardige plantages (bijvoorbeeld populier), wat een bedreiging vormt voor de biodiversiteit. Voor deze landen is het aangewezen om niet alleen te streven naar het behoud van de bestaande bosoppervlakte, maar ook sluitende regels voor duurzaam bosbeheer op te stellen.

2. Stimulering van duurzaam bosbeheer

Door de Rio-conventie te bekrachtigen, heeft Vlaanderen zich geëngageerd om werk te maken van duurzame ontwikkeling op alle beleidsniveaus en in het bijzonder van een duurzaam bosbeschermingsbeleid.

In het recente verleden werd door de milieubeweging opgeroepen tot een boycot van tropisch hout in het Westen als middel om de bosvernietiging in tropische landen tegen te houden. Dat heeft echter

niet het gewenste resultaat gehad, omdat dit door derdewereldlanden wordt beschouwd als een belemmering van hun economische ontwikkeling door het rijke Westen zonder dat daar iets tegenover staat. Dergelijke acties worden ervaren als een vorm van ecologische kolonisatie. De boycotacties hebben trouwens niet veel succes gehad.

Wel werd vastgesteld dat in het Westen hout meer en meer wordt vervangen door andere producten zoals pvc of aluminium, wat vanuit ecologisch standpunt minstens even negatief is als het gebruik van tropisch hardhout. Daarom wordt gezocht naar andere effectievere middelen.

Wanneer de basisregels van duurzaam bosbeheer wereldwijd worden toegepast, geeft dat de beste garanties voor bosbescherming. Daarom wordt er meer en meer voor geopteerd om een internationaal erkend ecolabel in te voeren voor hout dat geoogst wordt uit duurzaam beheerde bossen. Het is belangrijk dat het gebruik van een dergelijk ecolabel voldoende waarborgen biedt aan de consument dat het hout wel degelijk uit een duurzaam beheerd bos komt. Momenteel bestaat daarvoor geen enkele officiële regeling zodat allerlei dubieuze neplabels de markt overspoelen.

Naast het invoeren van een ecolabel voor hout moet er ook ernstig werk worden gemaakt van de effectieve bescherming van ecologisch zeer waardevolle bossen door een internationaal netwerk van bosreservaten op te richten.

3. De Forest Stewardship Council

De FSC (Forest Stewardship Council) is een internationale organisatie gesticht in 1993 waarin vertegenwoordigers zetelen van milieuorganisaties (zoals WWF-International, Greenpeace International), sociale organisaties (vooral derdewereld-NGO's en groepen die de rechten van inheemse volkeren verdedigen) en vertegenwoordigers van de houtindustrie en de bosbouw. De prioritaire doelstelling van de FSC is het duurzaam bosbeheer te stimuleren door het te controleren en door een aparte toegang tot de houtmarkt te verzekeren voor producten die uit duurzaam beheerde bossen werden genomen. Dat laatste gebeurt door een ecolabel voor hout in te voeren dat door de FSC erkend en gecontroleerd wordt, waardoor de consument zekerheid heeft dat hout met dat label afkomstig is uit een duurzaam beheerd bos, dat daarvoor een certificaat krijgt. Uit enquêtes blijkt dat 80 % van de consumenten "groene" houtproducten zouden kopen als ze de keuze hadden.

Er werden 10 algemene criteria opgesteld waaraan duurzaam bosbeheer moet voldoen :

1. Het gevoerde bosbeheer moet alle bestaande wetten van het land en alle internationale verdragen respecteren en in overeenstemming zijn met de nationale regels van duurzaam bosbeheer die door de FSC werden erkend.
2. Eigendomsrechten en grondrechten moeten gerespecteerd worden.
3. De rechten van inheemse volkeren op land en grondstoffen moeten gerespecteerd worden.
4. Het bosbeheer moet bijdragen tot de verbetering van de sociale en economische situatie van de plaatselijke bevolking.
5. Het bos moet op een efficiënte manier gebruikt worden en daardoor een ecologische en sociale meerwaarde krijgen.
6. De biologische diversiteit, de kwetsbaarheid van ecosystemen en van de natuurlijke hulpbronnen water en bodem moeten gerespecteerd worden.
7. Een bosbeheersplan met langetermijndoelstellingen moet worden opgemaakt en bijgehouden.
8. Het bosbeheer moet geregeld gevolgd en geëvalueerd worden om de toestand van het bos te kunnen volgen.
9. Primaire bossen en bosgebieden met een belangrijke ecologische, sociale of culturele waarde moeten beschermd worden.
10. Plantages moeten volgens specifieke criteria aangeplant en beheerd worden.

Deze basisregels voor duurzaam bosbeheer zijn in de eerste plaats belangrijk voor het behoud van het tropische regenwoud. Om echter te kunnen rekenen op de medewerking van de derdewereldlanden, moeten ook in Westerse landen strenge regels inzake duurzaam bosbeheer worden toegepast.

De FSC controleert de instanties die een certificaat uitreiken en ze ondersteunt nationale initiatieven die de algemene richtlijnen omzetten in nationale regels voor het bosbeheer en initiatieven die gericht zijn op het invoeren van het FSC-label op de eigen markt.

Ondertussen werd door de ACP-EU Joint Assembly op 26 september 1996 te Luxemburg een resolutie goedgekeurd waarin de lidstaten van de Europese Unie en de ondertekenaars van de Lomé-conventie worden aangemaand het FSC-label te erkennen en de nodige maatregelen te nemen om de toepassing van de FSC-criteria te stimuleren.

In een vijftiental landen werden al nationale FSC-werkgroepen gestart met als doel :

- de eigen nationale criteria voor duurzaam bosbeheer op te stellen ;
- na te gaan voor welke bossen een certificaat kan worden uitgereikt op basis van deze criteria waardoor het hout uit deze bossen met het FSC-label op de markt kan worden gebracht ;
- het FSC-label te promoten zodat ingevoerd FSC-hout meer kansen maakt.

De landen zijn : Zweden, Finland, Canada, de U.K., Nederland, Oostenrijk, de U.S.A., Australië, Duitsland, Mexico, Zwitserland, Boliviaë, Ierland, Papua Nieuw-Guinea, Denemarken en Frankrijk. Ondertussen hebben al 3,5 miljoen ha bos het FSC-certificaat van "duurzaam bosbeheer" en wordt jaarlijks al 3,5 miljoen m³ hout met het FSC-label op de internationale handelsmarkt gebracht.

Het invoeren van een dergelijk systeem heeft een aantal economische implicaties. Enerzijds zijn er bijkomende kosten voor de verbetering van het bosbeheer ; voor de certificering van de bossen en voor de controle op de labels door internationaal erkende instanties. De voordelen zijn anderzijds dat op lange termijn bosdegradatie wordt vermeden waardoor ook de houtproductie in de toekomst verzekerd blijft. Bovendien zal allicht een betere marktprijs voor deze "groene" producten ontstaan en zullen bepaalde houtproducten die nu niet concurrentieel zijn gemakkelijker hun weg vinden tot bepaalde markten. De stijgende vraag naar ecologisch verantwoord hout zal een rem zetten op de verdere vervanging van hout door pvc en aluminium. Daardoor zal de globale marktpositie van de houtsector verbeteren.

Daarnaast zijn er uiteraard belangrijke niet-economische voordelen verbonden aan duurzaam bosbeheer die moeilijker kunnen worden becijferd : het behoud van biodiversiteit, de vermindering van bosdegradatie, het voorkomen van erosie en overstromingen, de gunstige invloed op de klimaatsstabilisatie, het behoud en de verhoging van de waterbergingscapaciteit, de bescherming van bedreigde

dier- en plantesoorten, de bescherming van de leefwereld van inheemse volkeren en de betere sociale werkvoorwaarden in de houtexploitatie.

Eventueel moet gezocht worden naar kortetermijnaansporingen om de eerste omschakeling en de negatieve gevolgen die daaraan verbonden zijn tijdelijk te overbruggen (bijvoorbeeld door internationale hulpprogramma's voor duurzaam bosbeheer).

4. Situatie in Vlaanderen

België heeft ongeveer 630.000 ha bos, waarvan het grootste deel in Wallonië gelegen is. Vlaanderen telt slechts 120.000 ha bos, 8 % van de oppervlakte.

Niet alle bossen worden duurzaam beheerd, bepaalde populierenplantages en dennenbestanden in Vlaanderen zijn niet direct voorbeelden van ecologisch waardevolle bossen. Het invoeren van criteria voor duurzaam bosbeheer is dus ook bij ons geen overbodige luxe. Door het toekennen van een FSC-certificaat aan duurzaam beheerde bossen zal men een beter beeld hebben van de reële ecologische waarde van het Vlaamse bospatrimonium en zal ook de privé-sector aanzetten tot meer duurzaam bosbeheer.

Het omzetten van de FSC-principes in werkbare beheerscriteria die van toepassing zijn voor de bossen in Vlaanderen moet resulteren in een aantal basisvereisten. Eerst en vooral moeten alle bestaande wetten en decreten nageleefd worden (boswetgeving, ruimtelijke ordening, milieu e.d.), ook op sociaal vlak (geen zwartwerk, behoorlijke lonen, goede beschermingsmaatregelen voor bosarbeiders). Bij het beheer moet uitgegaan worden van de multifunctionaliteit van het bos : natuurbehoud, bodembescherming en recreatie moeten in de beheersdoelstellingen opgenomen worden. Algemeen zijn vooral het voortbestaan van het bos, het behoud van de biodiversiteit, het streven naar kleinschalige ingrepen en het gebruik van inheemse en standplaatsgeschikte soorten de hoofddoelstellingen.

Op initiatief van WWF-België werd een Belgische FSC-werkgroep opgericht waarin vertegenwoordigers van de overheid, de houtindustrie, de boseigenaars en de milieu- en bosbouworganisaties vertegenwoordigd zijn. In deze werkgroep wordt gepoogd tot een overeenkomst te komen over de principes waaraan duurzaam bosbeheer in ons land moet beantwoorden.

Voorlopig werden enkel voor Vlaanderen (in samenwerking met de bevoegde administratie) concrete FSC-criteria vastgelegd. Het invoeren van een ecocertificaat voor duurzaam beheerde Vlaamse bossen is dus geen probleem.

Het houtverbruik in België bedraagt 11,4 miljoen m³ per jaar. Daarvan is slechts 4,3 miljoen of 38 % afkomstig van onze eigen bossen. Ons land kan dus niet in zijn eigen behoefte aan hout voorzien : 62 % van het hout wordt ingevoerd, zowel uit andere gematigde streken (15 %), als uit noordelijke bossen (41 %) en uit tropische bossen (6 %).

De Belgische houthandelssector reageert vrij positief op de WWF-voorstellen om in België hout met een erkend ecolabel op de markt te brengen. Zeventig bedrijven (die meer dan de helft van de Belgische houthandel vertegenwoordigen) zijn ondertussen aangesloten bij de "club 97", opgericht met de bedoeling tegen 1 januari 1997 effectief FSC-gelabeld hout op de markt te brengen. De importeurs hebben zich geëngageerd om hun plaatselijke leveranciers (bijvoorbeeld uit derde-wereldlanden) onder druk te zetten hout uit gecertificeerde bossen af te leveren.

Dat de houtsector vrij positief staat tegenover dat initiatief is begrijpelijk : de consument is gevoelig voor deze materie en het invoeren van een ecolabel is voor de sector een beter en minder bedreigend alternatief dan de acties gericht op het boycotten van geïmporteerd tropisch hout. Tevens hoopt men daardoor de opmars van pvc enigszins te kunnen stuiten.

5. Noodzakelijke politieke acties

Deze materie moet zowel op federaal als op gewestelijk niveau worden aangepakt, omdat de bevoegdheden verdeeld zijn.

- Op gewestelijk niveau moeten de criteria tot certificering van duurzaam beheerde bossen officieel erkend worden.
- Er moet zo vlug mogelijk een initiatief genomen worden in het Vlaamse Gewest om op basis van de FSC-principes eigen strenge criteria van duurzaam bosbeheer te erkennen zodat het FSC-certificaat "duurzaam beheerd bos" kan worden toegekend.
- In de langetermijnplanning bosbouw moet de optie vastgelegd worden dat alle openbare bossen tegen het jaar 2000 beheerd zullen worden

volgens de criteria die door de FSC worden erkend.

- Het duurzaam beheer van privé-bossen moet gestimuleerd worden door de bestaande subsidieregeling uit te breiden tot ecologische beheerswerken die in overeenkomst zijn met de FSC-criteria.
- Het is aangewezen de successierechten voor privé-bossen die duurzaam beheerd worden te verlagen.
- Ten slotte moet de Vlaamse regering zich engageren om zelf enkel hout met een eco-label te gebruiken.

Vera DUA

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat

- 1° duurzaam bosbeheer de beste manier is om de verdere ontbossing en degradatie van de bossen in de tropische landen tegen te gaan ;
- 2° ook in vele Westerse landen, waaronder België, het bosbeheer dikwijls als niet-duurzaam kan worden bestempeld ;
- 3° de internationale organisatie Forest Stewardship Council (FSC), bestaande uit een groep NGO's en vertegenwoordigers uit de bosbouwsector en de houtindustrie, criteria voor duurzaam bosbeheer heeft ontwikkeld en dat in een groot aantal landen deze criteria al werden omgezet in beheersprincipes aangepast aan het lokale bosbestand ;
- 4° op dit ogenblik de FSC de enige internationale organisatie is met een sluitend internationaal systeem tot accreditatie van private controlebureaus, die op het terrein een onafhankelijke evaluatie van het bosbeheer kunnen uitvoeren ;
- 5° België de Rio-conventie officieel heeft bekrachtigd en zich daardoor geëngageerd heeft duurzame ontwikkeling op diverse beleidsterreinen te bevorderen ;
- 6° de ACP-EU Joint Assembly op 26 september 1996 te Luxemburg een resolutie heeft goedgekeurd waarin de lidstaten van de Europese Unie en de ondertekenaars van de Lomé-conventie worden aangemaand het FSC-label te erkennen en de nodige maatregelen te nemen om de toepassing van de FSC-criteria te stimuleren ;
- 7° er bij vele consumenten een vraag is naar hout dat gegarandeerd geoogst werd uit duurzaam beheerde bossen ; dat er echter in ons land geen label erkend werd dat daar-

omtrent uitsluitel geeft en dat er daardoor bij de consumenten een terecht wantrouwen is ten aanzien van reclamecampagnes voor zogezegd "ecologisch hout" ;

- 8° een groot deel van de Belgische houthandel bereid is hout met een internationaal erkend ecolabel op de markt aan te bieden op voorwaarde dat dit keurmerk internationaal aanvaard wordt en garant staat voor de herkomst en de duurzame productie van het hout ;

- 9° de Belgische FSC-werkgroep al criteria van duurzaam bosbeheer heeft vastgelegd voor het Vlaamse Gewest ;

– vraagt aan de Vlaamse regering dat

- 1° op korte termijn de criteria tot certificering van de Vlaamse bossen, zoals die werden vastgelegd door de Belgische FSC-werkgroep op basis van de internationale FSC-criteria, worden bekrachtigd zodat in Vlaanderen de bossen die op een duurzame wijze beheerd worden een internationaal erkend eco-certificaat kunnen krijgen waardoor het hout uit deze bossen op de markt kan gebracht worden met een erkend eco-label ;
- 2° tegen het jaar 2000 minstens alle overheidsbossen beheerd worden in overeenstemming met deze criteria en dat dit ook als doelstelling wordt opgenomen in de langetermijnplanning bosbouw ;
- 3° de subsidieregeling voor privé-boseigenaars, zoals vastgelegd in het bosdecreet van 13 juni 1990, wordt uitgebreid naar specifieke beheerswerken in het kader van duurzaam bosbeheer op basis van de FSC-criteria ;
- 4° ze zich engageert om, wat het eigen houtgebruik betreft, alleen nog gebruik te maken van gecertificeerd hout door een verplichting daartoe expliciet op te nemen in alle overheidsbestekken en in die zin ook een omzendbrief te maken naar de eigen diensten en naar de lokale besturen ;

5° ze de nodige initiatieven neemt om bij overdracht van privé-bossen, die beheerd worden volgens de FSC-criteria inzake duurzaam bosbeheer, een verlaging van successierechten in te voeren.

Vera DUA

Leonard QUINTELIER

Anny DE MAGHT-AELBRECHT

Bruno TOBBACK

Johan SAUWENS
